

Ūdensstrazds
Cinclus cinclus.

Foto: Ainars Mankus / ainars.net

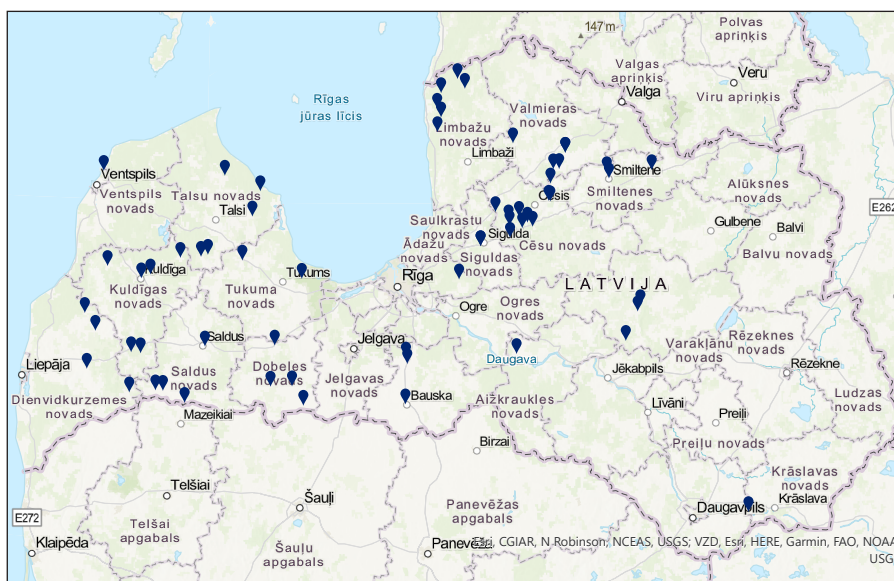
Ziemojošo ūdensstrazdu monitorings

AIGARS KALVĀNS,
raptor_cr@inbox.lv

Ūdensstrazds ir samērā parasts ziemotājs Latvijā. Pie mums pārziemo galvenokārt putni no Norvēģijas un Zviedrijas. Lai novērtētu ziemojošo ūdensstrazdu skaita pārmaiņas, 2017.–2018. gada ziemā tika sāktas uzskaites.

Uzskaites tiek veiktas upju posmos, kur ūdensstrazdi ir regulāri novēroti jau iepriekš. Kopā tiek pārbaudīts 61 upju posms 52 upēs. Pārsvārā šie upju posmi atrodas Kurzemē un Vidzemē (1. attēls), kur ir arī vislielākais ziemojošo ūdensstrazdu blīvums. Katrs pārbaudāmais upju posms ir vismaz 1 km garš, vidēji 1,5 km, garākais – 4 km. Pārbaudāmo upju posmu kopgarums

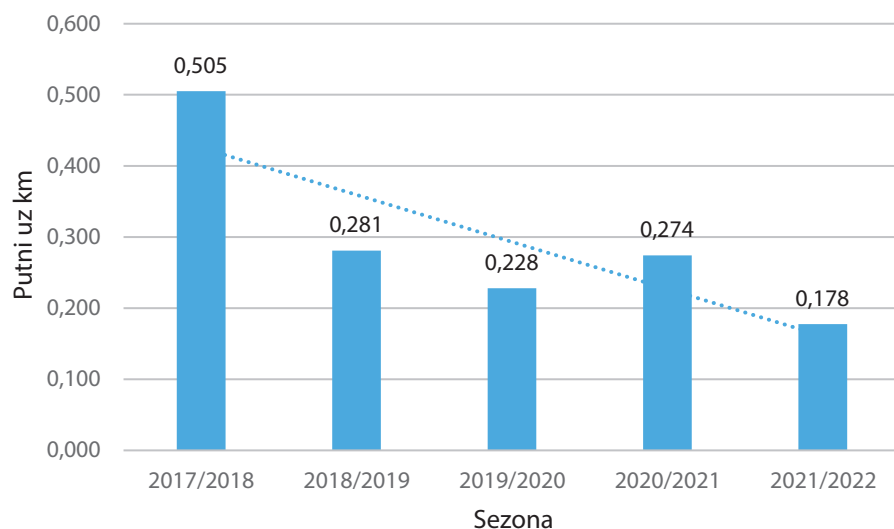
1. ATTĒLS. Ziemojošo ūdensstrazdu uzskaišu vietas.
FIGURE 1. Survey sites of wintering White-throated Dippers in Latvia.

ir 91,4 km. Uzskaišu metode ir vienkārša:

- katru vietu pārbauda trīs reizes sezonā – vienu reizi mēnesī (decembrī, janvārī, februārī) ar vismaz divu nedēļu starplaiku;
- katrā posmā un reizē uzskaita visus novērotos ūdensstrazdus.

Kaut arī monitorings tiek veikts tikai piecas ziemas, iegūti jau pirmie rezultāti un var novērtēt īstermiņa tendences. Visvairāk ūdensstrazdu bija pirmajā monitoringa sezonā – 2017./2018. gada ziemā. 2018. gada februārī pārbaudītajos upju posmos tika novēroti 49 ūdensstrazdi. Tas ir lielākais novēroto putnu skaits vienā mēnesī visā neilgajā ūdensstrazdu monitoringa vēsturē. Visvairāk putnu tika novērots 2 km garā Noriņupītes posmā – pieci ūdensstrazdi gan 2017. gada decembrī, gan 2018. gada janvārī. Savukārt vismazāk ūdensstrazdu novēroja 2021./2022. gada ziemā. Piemēram, 2022. gada janvārī tika novēroti tikai 12 putni.

Lai salīdzinātu savā starpā katras sezonas rezultātus, kā arī novērtētu pārmaiņu tendences, kā rādītājs tika izmantots novēroto putnu skaits uz pārbaudītajiem upes kilometriem. Apkopojot datus par piecām sezonām, konstatēts, ka ziemojošo ūdensstrazdu skaita īstermiņa tendences ir negatīvas (2. attēls). Iemesli

2. ATTĒLS. Uzskaitēs reģistrēto ziemojošo ūdensstrazdu blīvums (putni/km).

FIGURE 2. Wintering White-throated Dipper survey results in Latvia: average density per km.

1. TABULA. Ūdensstrazdu uzskaitēs neaizņemtie upju posmi, uz kuriem var pieteikties.

TABLE 1. Stream sections available for volunteers participating in the White-throated Dipper census.

Novads	Upe	Posms	Garums, km
Kuldīgas	Vanka	No Ēdoles dzirnavām līdz šosejas tiltam	1,0
Kuldīgas	Koja	No ietekas Ventā līdz likumam pie šosejas	1,4
Kuldīgas	Letīža	No Vecbātas dzirnavām līdz īpašumu robežai pretī Kadiķim	1,0
Kuldīgas	Koja	No Rudbāržu dzirnavām līdz grāvim kreisajā krastā	1,5
Saldus	Losis	No Kanavišķu diķa līdz likumam aiz levas mājām	1,2
Saldus	Zaņa	No Zaņas dzirnavām līdz graviņai pirms Dārziņu mājām	1,2
Saldus	Suste	No Zāģeņu diķa līdz ietekai Vadakstē	1,2
Dobeles	Auce	No Dimzu ūdenskrātuves līdz ap 200 m pirms Putrām	1,8
Dobeles	Auce	No Bēnes dzirnavām līdz Iršu tiltam	1,0

šādai negatīvai tendencei pagaidām nav zināmi.

Autors izsaka vislielāko pateicību visiem, kas piedalījās ziemojošo ūdensstrazdu uzskaitēs! Tie ir: Aigars Kalvāns, Aina Brigmane, Andris Avotiņš, Andris Klepers, Andris Soms, Anita Zakse, Dāvis Ūlands, Edgars Dzenis, Edgars Laucis, Edmunds Račinskis, Elīze Spridzāne, Ēriks Tempelfelds, Gaidis Grandāns, Ģirts Baranovskis, Ieva Mārdega, Ieva Sarja, Ieva Vavilova, Ilze Zvēra, Imants Jakovļevs, Ingrida Barisa, Ivo Sarja, Jānis Bētiņš, Jānis Gorobečs, Jānis Jansons, Jānis Osis, Jānis Pērle, Jurijs Siliņēvičs, Juris Kambars, Juris Viļulis, Juris Zalāns, Kaspars Liepiņš, Kārlis Sams, Līga Krastiņa, Māra Brigmane, Mārcis Tīrums, Māris Jaunzemis, Māris Vītiņš, Mārtiņš Kovisārs, Mārtiņš Platacis, Miķelis Zalāns, Normunds Kukārs, Pauls

Foto: Iveta Pērkone

Vasks, Raimonds Šimānis, Ritvars Rekmanis, Sandra Platniece, Sandris Rabkevičs, Sintija Martinsone, Tatjana Ignatoviča, Toms Kohs, Valts Jaunzemis, Zane Gradinārova un citi.

Autors aicina piedalīties ziemojošo ūdensstrazdu monitoringā arī šoziem. Var pieteikties uz neaizņemtajiem upju posmiem (1. tabula). Vairāk informācijas var uzzināt, sazinoties ar monitoringa koordinātoru – raptor_cr@inbox.lv.

Summary

The wintering White-throated Dipper survey /Aigars Kalvāns/

The wintering Dipper survey in Latvia was started in the winter of 2017/2018. 61 survey sites (stream sections) were established in 52 streams, covering 91,4 km in total. Most of the survey sites are situated in western and central parts of Latvia where wintering Dippers occur in highest densities. The survey results of the first five winter seasons are presented in the article. The highest number of wintering Dippers was recorded in the very first season; in February 2018 a total of 49 wintering Dippers were counted. The lowest numbers were in the last season; in January 2022 only 12 wintering Dippers were recorded.